

CRÒNICA LEGISLATIVA DE L'ESTAT ESPANYOL

Segon semestre 2016

Anna M. Pla Boix*

Resum

El text recull les disposicions normatives amb contingut relacionat amb usos lingüístics publicades al *Butlletí Oficial de l'Estat* (BOE) durant el segon semestre de l'any (de juliol a desembre de 2016).

Paraules clau: Estat espanyol; dret lingüístic.

LEGISLATIVE REPORTS ON THE SPANISH STATE

Abstract

The text includes new regulations that affect the uses, the linguistic rights and the legal system of the language published in the Official Gazette of the Government of Spain during the first half of the year (between July and December 2016).

Keywords: Spanish State; Linguistic Law.

1 Context polític i parlamentari

L'objectiu d'aquesta crònica legislativa rau en descriure, succintament, les principals disposicions normatives d'incidència en matèria lingüística que s'han publicat al Butlletí oficial de l'Estat (en endavant BOE), des d'1 de juliol a 31 de desembre de 2016. Per consegüent, el semestre objecte d'estudi abasta un període electoral i el primer tram de vida de la XII Legislatura de les Corts. En aquest sentit, és oportú recordar que pel Reial decret 184/2016, de 3 de maig, s'acordava la dissolució del Congrés dels Diputats i del Senat i es convocaven noves eleccions generals que tenien lloc el 26 de juny de 2016.¹ L'acte d'obertura solemne de la XII Legislatura tenia lloc el 17 de novembre de 2016. Indefugiblement, aquest escenari polític i parlamentari condicionarà la tasca legislativa, també la d'incidència en matèria lingüística.

*Anna M. Pla Boix, professora de dret constitucional, Universitat de Girona, anna.pla@udg.edu.

Citació recomanada: PLA BOIX, Anna M. «Crònica legislativa de l'Estat espanyol. 2n semestre 2016», *Revista de Llengua i Dret*, núm. 67, 2017, p. 357-361. DOI: [10.2436/rld.i67.2017.2952](https://doi.org/10.2436/rld.i67.2017.2952).

¹ Vegeu el Reial decret 184/2016, de 3 de maig, de dissolució del Congrés dels Diputats i del Senat i de convocatòria d'eleccions, publicat al [BOE núm. 107, de 3 de maig de 2016](#). Els resultats electorals poden consultar-se a [BOE núm. 176 de 22 de juliol de 2016, p. 51661](#)

Ja d'entrada, aquestes circumstàncies expliquen el fet que la producció normativa estatal durant aquest segon semestre de l'any hagi estat excepcionalment escassa. De fet, el dret lingüístic no experimenta canvis rellevants. No s'aprova cap disposició amb rang legal d'incidència en l'estatut normatiu de les llengües i, pel que fa a les disposicions de rang reglamentari, com podrà apreciar el lector a les pàgines que segueixen, regulen qüestions tangencials i sempre projectades a àmbits molt concrets.

Ara bé, aquestes circumstàncies no obstaran la celebració de certs debats a l'hemicicle sobre qüestions d'incidència directa en l'estatut normatiu de les llengües. Aquest és el cas, a tall d'exemple, dels treballs parlamentaris relatius al compliment efectiu dels compromisos internacionals adquirits per l'Estat espanyol en l'instrument de ratificació de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. Sobre aquesta qüestió, convé recordar que el Comitè de Ministres del Consell d'Europa aprovava el 20 de gener de 2016 un seguit de recomanacions adreçades a l'Estat espanyol on se l'instava a reformar el marc normatiu intern i se'l cominava també a emprendre diferents mesures jurídiques i pràctiques per garantir el compliment de certs compromisos previstos al conveni. Aquestes recomanacions, adoptades en el darrer cicle de control d'aplicació de la Carta a Espanya, centraran diverses iniciatives parlamentàries a les Corts Generals, des de preguntes fins a proposicions no de llei, presentades per diferents grups parlamentaris. Algunes d'elles es formalitzaran i debatran a l'hemicicle durant el segon semestre de l'any 2016.² En són un bon exemple sengles proposicions no de llei presentades pel grup parlamentari confederal de Unidos Podemos-En Comú Podem-En Marea, relatives a la necessitat que l'Estat espanyol compleixi amb la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries.³ La Comissió de Cultura del Congrés dels Diputats, a la sessió tinguda el 25 d'octubre de 2016, acordava aprovar amb modificacions la iniciativa.⁴ Als efectes que aquí interessin, entre d'altres previsions, aquesta proposició no de llei precisava que el Congrés dels Diputats considerava necessari que s'atenguessin les recomanacions del Comitè de Ministres del Consell d'Europa sobre l'aplicació de la Carta, per la qual cosa instava els diferents poders públics que, en l'àmbit de les seves competències, adoptessin diferents mesures projectades a diferents àmbits públics com l'Administració de Justícia, l'Administració de l'Estat o l'ensenyament, amb l'objectiu de donar efectiu compliment a la Carta. S'hi aposta explícitament per ampliar la protecció jurídica de les llengües a nivell intern.⁵ En qualsevol cas, el conjunt d'aquestes iniciatives parlamentàries i debats polítics posa de manifest que la qüestió lingüística en general, i l'evolució del dret lingüístic en particular, malgrat no haver estat objecte de reformes normatives rellevants, sí que va centrar, al llarg del semestre estudiat, interessants debats a l'hemicicle.

---

2 Serveixi d'exemple la pregunta formulada al Congrés dels Diputats per la diputada del Grup Parlamentari Mixt Sra. Ciuró i Buldó (PDC) el 14 de setembre de 2016 relativa a les "Previsions per a donar compliment a la recomanació rebuda del Comitè de ministres del Consell d'Europa en matèria d'aplicació de la CELRM en virtut de la qual s'exigeix que s'intensifiquin les mesures pràctiques destinades a garantir l'adequada presència de les llengües cooficials a l'Administració de l'Estat". En el mateix sentit, destaca també la pregunta formulada també al Congrés dels Diputats el 3 d'agost de 2016 pel diputat Sr. Fernández Bello (GCUP-EC-EM), sobre "Incompliment de l'Estat espanyol de la Carta Europea de llengües minoritàries". Vegeu [BOCG-Congrés dels Diputats Sèrie D núm. 20 de 23 de setembre de 2016](#).

3 Per una ampliació sobre la tramitació d'aquesta iniciativa, vegeu:

Publicació de la Proposició no de llei al [BOCG-Congrés dels Diputats Sèrie D núm. 38 de 25 d'octubre de 2016](#); aprovació al [BOCG-Congrés dels Diputats Sèrie D núm. 46 de 8 de novembre de 2016](#) i esmenes al [GOCCG-Congrés dels Diputats Sèrie D núm. 46 de 8 de novembre de 2016](#)

Publicació de la Proposició no de llei al [BOCG-Congrés dels Diputats Sèrie D núm. 14 de 15 de setembre de 2015, p.295](#)

4 Iniciativa publicada al [BOCG -Congrés dels Diputats sèrie D, núm. 38, de 25 d'octubre de 2016](#).

5 Ho proposa a través d'iniciatives com ara considerar l'extensió del reconeixement d'aquestes llengües tutelades per la Carta com a regionals o minoritàries diferents del castellà "a d'altres territoris autònoms, sempre que hi hagi un nombre suficient de parlants de les llengües en qüestió" o bé assegurar la protecció de les llengües no oficials bo i "revisant els estatuts, a més d'invertint la regressió en la qual es troben, dedicant més esforç i recursos a la seva promoció a través dels mitjans de comunicació públics". Per a una ampliació sobre el contingut d'aquesta Proposició no de llei, vegeu [BOCG-Congrés dels Diputats, sèrie D, núm. 46, de 8 de novembre de 2016](#).

2 Disposicions normatives d'incidència en la qüestió lingüística: contingut i abast

Apuntàvem suara que les disposicions normatives d'incidència en la qüestió lingüística que es publiquen al llarg del segon semestre de 2016 al BOE són molt migrades. No s'aprova cap disposició amb rang legal d'incidència directa en l'estatut normatiu de les llengües, exceptuant alguns decrets lleis en l'àmbit educatiu de desplegament urgent de la LOMCE que regulen qüestions vinculades a l'avaluació de les competències lingüístiques. Pel que fa a les disposicions de rang reglamentari, com s'analitzarà a continuació, regulen qüestions molt tangencials i sempre projectades a àmbits concrets.

2.2 Àmbit de l'ensenyament

Pel que fa a l'ensenyament, s'aproven diverses disposicions normatives com ara el Reial decret llei 5/2016, de 9 de desembre, de mesures urgents per a l'ampliació del calendari d'implantació de la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa. Al seu articulat s'estableixen diverses referències a l'avaluació de les competències lingüístiques, inclosa l'avaluació de la matèria llengua cooficial.⁶ També és ressenyable el Reial decret 310/2016, de 29 de juliol, pel qual es regulen les avaluacions finals d'educació secundària obligatòria i de batxillerat. Com en l'anterior decret llei esmentat, el seu articulat també recull diverses previsions relatives a l'avaluació de les competències lingüístiques en aquesta etapa de l'ensenyament.⁷ Com es veu, aquestes disposicions de rang legal dictades per l'executiu emparant-se en una situació d'urgència tracten només tangencialment la qüestió lingüística, projectada en el tractament i l'avaluació de les competències lingüístiques de l'alumnat.

En l'àmbit universitari, per la seva part, s'aprova el Decret 195/2016, de 13 de maig, pel qual s'estableixen els requisits per a l'emissió del suplement europeu al títol universitari de doctor.⁸ Inclou previsions lingüístiques al llarg del seu articulat, i més específicament a les modificacions introduïdes per la disposició final tercera a la dicció de l'article 15.b) del Decret 99/2011, de 28 de gener, pel qual es regulen els ensenyaments oficials de doctorat (llengua de redacció i presentació de la tesi), així com les referències lingüístiques al model de suplement de títol europeu que consta a l'annex 1.

Val a dir que l'àmbit universitari serà també objecte d'altres iniciatives adreçades a promoure el coneixement i l'ús de la llengua castellana. N'és un bon exemple, la Resolució de 31 de maig de 2016, de la Secretaria d'Estat de Cultura, per la qual es concedeixen ajudes del programa Hispanex per a persones físiques en l'àmbit universitari estranger, per a la promoció exterior de la llengua i cultura espanyoles, corresponents a l'any 2016.⁹ Semblantment, poden ressenyar-se els diferents convenis específics de col·laboració celebrats entre l'Institut Cervantes i diverses universitats com la de Salamanca, A Coruña o València-Estudi General per a la formació de professors en l'àmbit de l'ensenyament de l'espanyol com a llengua estrangera, publicats a diferents BOE del mes de novembre.¹⁰

I encara en l'àmbit de l'ensenyament, per bé que projectat a la carrera militar, s'aprova l'Ordre DEF/1434/2016, de 31 d'agost, per la qual s'estableixen les normes d'avaluació, de progrés i de permanència als centres

⁶ [BOE suplement en llengua catalana al núm. 298, de 10 de desembre de 2016](#)

⁷ [BOE suplement en llengua catalana al núm. 183, de 30 de juliol de 2016](#)

⁸ [BOE suplement en llengua catalana al núm. 134, de 3 de juny de 2016](#)

⁹ [BOE núm. 155 de 28 de juny de 2016, p. 46348](#)

¹⁰ Vegeu:

Resolució de 19 d'octubre de 2016, de l'Institut Cervantes, per la qual es publica el Conveni específic de col·laboració amb la Universitat de A Coruña per a la formació de professors en l'àmbit de l'ensenyament de l'espanyol com a llengua estrangera ([BOE núm. 274, de 12 de novembre de 2016](#)).

Resolució de 19 d'octubre de 2016, de l'Institut Cervantes, per la qual es publica el Conveni específic de col·laboració amb la Universitat de València-Estudi General per a la formació de professors en l'àmbit de l'ensenyament de l'espanyol com a llengua estrangera ([BOE núm. 274, de 12 de novembre de 2016](#)).

Resolució d'11 d'octubre de 2016, de l'Institut Cervantes, per la qual es publica el Conveni específic de col·laboració amb la Universitat de Salamanca per a la formació de professors en l'àmbit de l'ensenyament de l'espanyol com a llengua estrangera ([BOE núm. 276, de 15 de novembre de 2016](#)).

docents militars de formació per a la incorporació a les escales d'oficials. Inclou, en el seu articulat, diverses previsions relatives a l'avaluació de coneixements lingüístics, i més concretament la valoració del coneixement d'idioma estranger.¹¹

2.2 Administració de Justícia

Durant l'etapa estudiada i seguint la tendència d'etapes precedents, l'Administració de Justícia continua essent un dels reduïts públics on la presència i l'ús de les llengües cooficials diferents de la castellana continua essent més residual. Aquesta circumstància explica l'adopció de certes iniciatives com ara la signatura de convenis de col·laboració del Ministeri de Justícia amb diferents comunitats autònomes amb règims de cooficialitat lingüística, amb l'objectiu de garantir que les proves d'accés a la professió d'advocat i procurador puguin realitzar-se en "la llengua cooficial" a elecció del candidat. Aquests convenis se subscriuran amb la Comunitat Autònoma de Catalunya (Resolució de 30 de setembre de 2016¹²), la de Galícia (Resolució de 13 de setembre de 2016¹³) i la Comunitat Valenciana (Resolució també de 13 de setembre de 2016¹⁴). En tots els casos esmentats, el seu objectiu rau a garantir que la prova d'accés a l'exercici d'aquestes professions jurídiques d'advocat i procurador pugui fer-se, indistintament, en castellà i en "la llengua espanyola que sigui cooficial a la Comunitat autònoma d'acord amb el seu Estatut" en funció de l'elecció del candidat. Per fer-ho possible, els convenis preveuen els compromisos que adquireixen les diferents parts.

S'aprovaran també altres disposicions normatives d'incidència en la qüestió lingüística, la major part de les quals inclouen referències expresses a la valoració del mèrit lingüístic en la provisió de certes places judicials. Aquest és el cas, a tall d'exemple, de l'Acord de 24 de novembre de 2016, del Ple del Consell General del Poder Judicial, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de l'estatut de jutges d'adscripció territorial i jutges en expectativa de destinació, i de modificació del Reglament 2/2011, de 28 d'abril, de la carrera judicial.¹⁵ Entre altres previsions, el seu article 3 preveu la regulació del mèrit pel coneixement de la llengua cooficial i el dret propi de la Comunitat autònoma. Val a dir que aquest mèrit lingüístic també es trobarà regulat en un ampli catàleg de convocatòries públiques i resolucions de concursos adreçats a proveir places de diferents cossos judicials i d'altre personal al servei de l'Administració de Justícia. En són un bon exemple les resolucions de 26 de juliol i 27 d'octubre de 2016, de la Secretaria General de l'Administració de Justícia, per les quals es resolen sol·licituds de lletrats de l'Administració de Justícia sobre el reconeixement del mèrit preferent del coneixement oral i escrit de la llengua oficial i del dret propi de determinades comunitats autònomes, a l'efecte de concursos de trasllats¹⁶.

Pel que fa a la valoració dels coneixements lingüístics del personal judicial, convé recordar també que centrarà certs debats i iniciatives parlamentàries a les Corts Generals, especialment esperonats per les recomanacions que el Comitè de Ministres del Consell d'Europa adreça a l'Estat espanyol el 20 de gener de 2016 en el marc del darrer cicle de control de compliment de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. Entre altres recomanacions, el Comitè de Ministres del Consell d'Europa emplaça l'Estat espanyol a adoptar mesures jurídiques i pràctiques per garantir que una proporció adequada de personal judicial que presta serveis a comunitats autònomes on s'apliquen les previsions de l'article 9 de la Carta tingui un domini suficient de les llengües cooficials per acomplir les seves tasques professionals. Aquesta i d'altres recomanacions centraran diverses iniciatives al Congrés dels Diputats en el marc de la funció de control i impuls de l'acció de govern que tenen encomanades les Corts en un sistema parlamentari.¹⁷

I encara en l'àmbit del Ministeri de Justícia, pot ressenyar-se l'aprovació de l'Ordre JUS/1625/2016, de 30 de setembre, sobre la tramitació dels procediments de concessió de nacionalitat espanyola per residència.¹⁸ En el seu articulat, aquesta disposició reglamentària inclou diferents referències a la qüestió lingüística. Destaca

11 Vegeu normes 13 i 17 a [BOE núm. 217, de 8 de setembre de 2016, p. 64546](#)

12 [BOE núm. 294, de 6 de desembre de 2016, p. 85295](#)

13 [BOE núm. 230, de 23 de setembre de 2016, p. 68356](#)

14 [BOE núm. 230, de 23 de setembre de 2016, p. 68360](#)

15 [BOE núm. 294, de 6 de desembre de 2016, p. 85156](#)

16 Vegeu [BOE núm. 218, de 9 de setembre de 2016](#), i [BOE núm. 273, d'11 de novembre de 2016, p. 78498](#)

17 A l'inici d'aquesta crònica s'identifiquen algunes d'aquestes iniciatives parlamentàries, des de preguntes fins a proposicions no de llei.

18 [BOE núm. 246, d'11 d'octubre de 2016, p. 72058](#)

especialment el seu article 10, intitulat “Pruebas del Instituto Cervantes” on s'exigeix com a regla general el coneixement d'espanyol (DELE) amb nivell A2, en els termes previstos a la norma a la qual ens remetem.

I a tall de conclusió, convé esmentar també que el BOE es farà ressò d'altres iniciatives d'incidència molt tangencial en la qüestió lingüística. Aquest és el cas, a tall d'exemple, de la Resolució de la Secretaria General del Consell General del Poder Judicial per la qual s'anuncia la licitació del contracte de subministrament de llibres jurídics, “en qualsevol llengua de suport”, amb destinació als fons bibliogràfics de les biblioteques que integren la xarxa de biblioteques judicials.¹⁹

2.3 Altres àmbits públics

Finalment, el buidatge dels BOE editats durant el segon semestre de 2016 posa de manifest l'adopció d'un amplí ventall de disposicions de rang reglamentari que, molt tangencialment i en àmbits també molt dispers, preveuen al llarg del seu articulat alguna referència a la qüestió lingüística. Aquest és el cas, a tall d'exemple, del Reial decret 410/2016, de 31 d'octubre, pel qual s'aprova el Pla Estadístic Nacional 2017-2020. Inclou, en diferents passatges, la variable lingüística a l'hora de concebre estadístiques en àmbits com l'edició espanyola de llibres amb ISBN, la producció editorial o estadístiques en l'àmbit de l'ensenyament.²⁰

Semblantment, l'avaluació dels coneixements lingüístics es té present en l'articulat del Reial decret 601/2016, de 2 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de circulació aèria operativa. Més concretament, les referències als coneixements lingüístics es troben als seus articles 2.7.2 (formulari del pla de vol en llengua castellana i anglès) i 6.2.1 (competència lingüística en anglès de la tripulació).²¹ I enllaçant encara amb el sector aeri, durant el semestre estudiat es publica al BOE el Reial decret 703/2016, de 23 de desembre, pel qual es modifica el Reial decret 1133/2010, de 10 de setembre, pel qual es regula la provisió del servei d'informació de vol d'aeròdroms. Als efectes que aquí interessin, s'addiciona un nou Annex VIII que regula els requisits de les operacions de transport comercial de passatgers sense serveis de trànsit aeri d'aeròdrom, bo i establint entre d'altres previsions que les radiocomunicacions “es realitzaran en un idioma únic establert pel gestor de la infraestructura tenint en compte les característiques del trànsit de l'aeròdrom” (vegeu epígraf d).²²

I per concloure també pot esmentar-se, ni que sigui succintament, el Reial decret 701/2006, de 23 de desembre. Regula els requisits que han de complir els equips marins destinats a ser embarcats a vaixells i inclou el requisit que la declaració UE d'aquests equips haurà de traduir-se, per part del fabricant, “a l'idioma o els idiomes que exigeixi el Ministeri de Foment, inclòs, almenys, un idioma d'ús comú en el sector del transport marítim” (art. 15.4).²³

¹⁹ [BOE núm. 242, de 6 d'octubre de 2016, p.58826](#)

²⁰ [BOE núm. 279, de 18 de novembre de 2016, p. 80830](#)

²¹ [BOE núm. 292, de 3 de desembre de 2016, p. 84786](#)

²² [BOE núm. 310, de 24 de desembre de 2016, p. 90428](#)

²³ [BOE núm. 310, de 24 de desembre de 2016, p. 90376](#)